

BELEDİYELERDE SERAMİK ATÖLYECİLİĞİNE BİR ÖRNEK: KEPEZ BALIK PARK SERAMİK ATÖLYESİ ¹

AN EXAMPLE OF CERAMIC STUDIOS IN MUNICIPALITIES: BALIK PARK CERAMIC STUDIO

Tuba KORKMAZ * & Sultan Sevda KILIÇ **

* Dr. Öğr. Üyesi., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, TÜRKİYE
e-mail: tubakorkmaz@comu.edu.tr
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0951-6620>

** Çanakkale Kepez Belediyesi Seramik Atölye Sorumlusu/Eğitmeni, TÜRKİYE
e-mail: kilicsevda1987@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3951-6149>

Geliş Tarihi: 25 Temmuz 2019; Kabul Tarihi: 15 Ekim 2019
Received: 25 July 2019; Accepted: 15 October 2019

ÖZET

İl, ilçe, bucak gibi yerleşim yerlerinde sokakların bakımı, temizlik, aydınlatma, su, esnafın denetimi gibi kamu hizmetlerini gören ve yerel yönetimlerde önemli bir rol oynayan belediyeler Türkiye’de, özellikle seçim yoluyla başa gelen başkanları vesilesiyle, bölge halkları için oldukça büyük önem teşkil eder. Halkın her türlü sosyal ihtiyacına da cevap verebilme yetisi olan belediyeler bünyesinde halkı bir takım hobi uğraşlarına teşvik etme amaçlı güzel sanatlar eğitimi veren atölyeler de açılabilir. Bu atölyelerden bazılarında seramik çalışmaları da yapılmaktadır. Bunların en güzel örneklerinden biri de Çanakkale iline bağlı Kepez Belediyesi’nin seramik atölyesidir. Kepez Belediyesi önderliğinde 2012 yılından beri Çanakkale halkına hizmet sunan bir seramik atölyesi örneği olarak Balık Park Seramik Atölyesi incelenmiştir. 2012 yılından bu yana atölye kapsamında yapılan çalışmaları, verilen kursları incelemiş, bunların halka ve belediyeye katkısı üzerinde durulmuştur. Bir örnek mekân ve olgu incelemesi olarak literatürde yer bulması ve seramik atölyeciliği yapacak belediyelere örnek olması amaçlanmıştır..

Anahtar Kelimeler: Seramik, Sanat Eğitimi, Seramik Eğitimi, Sanat

¹Bu çalışma 2-3 Mayıs 2019 tarihlerinde Çanakkale/TÜRKİYE’de gerçekleşen “4. Uluslararası Rating Academy Kongresi: Köy Enstitüleri ve Eğitimde Yeni Arayışlar” temalı kongrede sunulmuş aynı isimli bildirinin gözden geçirilmiş halidir.

ABSTRACT

City, county, maintenance of streets in residential areas, such as the parish, cleanliness, lighting, water, receiving public services such as control of trades and an important role municipalities in Turkey which plays in local government, especially on the occasion of the head from the head through the selection of constitute a big importance for the peoples would. Municipalities that are capable of responding to all kinds of social needs of the public can also open workshops providing fine arts education to encourage the public to some hobby. Certain of these workshops also include ceramics. However, ceramics workshops are usually not preferred by municipalities because of their financial expenses. One of the best example of these is the ceramic workshop of Kepez Municipality of Çanakkale. Under the leadership of the Municipality of Kepez, since 2012, as an example of a ceramic workshop serving the people of Çanakkale, we have examined the Balık Park Ceramics Workshop. Since 2012, the workshop has been conducted, the courses examined, their contribution to the public and the municipality was emphasized. It is aimed to be an example for the municipalities which will perform ceramic workshop as an example place and case study.

Key words: *Ceramics, Art Education, Ceramic Education, Art*

1. GİRİŞ

Belediye, bölge sakinlerinin müşterek ihtiyaçlarını karşılamak esası üzerinde kurulu bir kurumdur, ancak halkın ihtiyaç değişkenlerini göz önünde tutarak birçok farklı nitelikteki hizmetlerde de bulunabilir. 2017 yılı verilerine göre günümüz Türkiye’inde seksen bir ilin otuzu büyükşehir belediyeciliği yapmaktadır. Buna bağlı olarak beş yüz on dokuz büyükşehir ilçe belediyesi, dört yüz ilçe belediyesi ve üç yüz doksan yedi belde bulunmaktadır. 2015 yılı verilerine göre ise ülkemizde bin üç yüz doksan yedi belediye başkanı hizmet vermektedir. (URL-1) Bazı belediyeler, belediyeciliğini yaptığı bölgenin öne çıkan bir el sanatı var ise, bunun üzerine atölyeler açabilir, kurslar düzenleyebilir. Bazen de özellikle bir sanat dalını öne çıkarmak isteyebilir.

Bu çalışmada Türkiye’deki belediyelerin internet sayfaları üzerinden taraması yapılarak Seramik Atölyesi kurmuş olan belediyeler evreni incelenmiştir. Bunlardan bir kısmı ile iletişime geçilmiş ve çalışma yöntemleri hakkında bilgi toplanmıştır. Toplamda yirmi Belediye Seramik Atölyesi ile görüşülmüş, bunlardan örneklem olarak Kepez Belediyesi Balık Park Seramik Atölyesi incelenmiştir. Bu çalışma ile bir belediye seramik atölyesinin yeterlilikleri, hizmetleri ve eksikleri ortaya konmaya çalışılmıştır. Bilgi toplama yöntemi olarak internet sayfaları kullanılmış, atölye sorumluları ile telefon aracılığı ile veya yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Bu çalışma ile seramik atölyesi açmak isteyen ya da bünyesinde seramik sanatı eğitimi hizmeti vermek isteyen belediyeler için örnek oluşturmak, belediyelerin bu konuda çalışmalar yapmasını sağlayarak seramik sanatını yaygınlaştırmak amaçlanmıştır.

2. TÜRKİYE’DEKİ BELEDİYE SERAMİK ATÖLYELERİNDEN ÖRNEKLER

Bursa ilinin Nilüfer ilçesinin belediyesi oldukça donanımlı bir seramik atölyesi hizmeti vermektedir: Bursa Nilüfer Belediyesi Seramik Atölyesi. Atölye, ekipmanlar yönünden donanımlı ve gerektiğinde profesyonel işler üretilebilecek yeterliliktedir. Üçevler Seramik Atölyesi’nde eğitmenler eşliğinde ilgilenenlere ücretsiz kurslar verilmektedir. Katılımcı grupların talepleri doğrultusunda hafta içi ya da hafta sonu olarak açılan bu kursların sonunda ise kursiyerlerin eserlerinin sergilendiği bir yılsonu sergisi yapılmaktadır. Nilüfer Belediyesi Seramik Atölyesi Eğitmeni Serkan Önder’dir.

Resim 1: Çocuk Kursu

Kaynak. (URL-2)

Yine Bursa il sınırları içinde bulunan bir diğer seramik atölyesi olan ve Nisan 2009 da hizmete açılan Bursa Kültür A.Ş Cam Seramik Atölyesi'dir. Bu atölye Bursa Büyükşehir Belediyesi iştiraklerine aittir. Özel tasarım ürünlerin üretildiği ve sergilendiği bu atölye sadece satış amaçlıdır. Cam ve porselen dekorlama yapılan bu atölye sadece üretim atölyesi olarak kullanılmakta, sanat severlere kurs hizmeti vermemektedir. (URL-2) Atölyenin üretkenleri ise Sare Ateş ve Aytaç Ateş dir.

İstanbul ili Pendik ilçesi içinde hizmet veren Pendik Belediyesi Çocuk Seramik Atölyesi yalnızca 7-14 yaş arası çocuklar için kurulmuştur. Pendik Belediyesi Çocuk Seramik Atölyesinde eğitmenler eşliğinde öğrenilen tekniklerle çocuklar hayal ettikleri ürünleri tasarlamaktadırlar. Ürünler fırında pişirilerek çocuklar tarafından sırlama ve renklendirilme işlemi gerçekleştirilmektedir. Ücretsiz olan kurs hizmeti başvuru sonrasında aylık gruplara bölünmesi nedeni ile bir aylık atölye çalışması yapılabilmektedir. (URL-3)

Resim 2: Çocuk Yaz Kursundan Görünüm

Kaynak. (URL-4)

İzmir'in ilçelerinden biri olan Seferihisar'da Türkiye'de ve dünyada bir ilk olan Seferihisar Çocuk Belediyesi projesi hayata geçirilmiştir. Bu proje kapsamında çocukların yetenekleri keşfedilerek onların gelişmesine hizmet vermek amacıyla çocukların hem eğitim görmesini hem de eğlenceli vakit geçirmesini sağlamak için çeşitli atölyeler kurulmuştur. Bu atölyelerin içerisinde seramik, çini atölyesi de yer almaktadır. Böylece çocuklar seramik ve çini

üretimine teknik ve estetik bilgilerine ulaşabilmekte ve kendileri de deneyimleyerek üretime katkıda bulunabilmektedirler. (URL-5)

İstanbul'un Beylikdüzü ilçesi Barış Mahallesi'nde yer alan İstanbul Beylikdüzü Rölyef Sanat Merkezi'nde ise rölyef ve seramik biçimlendirme branşlarında dersler verilmekte, seramik ve rölyef kursları açılarak halka hizmet sağlanmaktadır. Her kurs döneminden sonra yıl sonu sergisi yapılmakta, böylelikle kursiyerlerin çalışmaları halkın beğenisine sunulmaktadır.

Burdur Hacılar Höyüğü'nde bulunan seramik kapların günümüze taşınması ve binlerce yıl önce nasıl şekillendirildiği kursiyerlere aktarılacak amacıyla 2006 da hizmete geçen Burdur Belediyesi Seramik Atölyesi on üç yıldır çalışmalarına devam etmektedir. İki yıl boyunca Halk Eğitim Merkezi ve Burdur Belediyesi ile ortaklaşa çalışan seramik eğitmeni Işıl Ekici on bir yıldır da belediyenin bünyesinde hizmet vermektedir. Seramik atölyesinin asıl amacı hediyelik vermek üzere belediyenin ihtiyacı olan Hacılar'da bulunmuş olan kapların röprodüksiyonlarını üretmektir. Kurslar plastik çamur, alçı şekillendirme ve torna dersleri ile haftanın üç günü ücretsiz olarak devam etmektedir. (URL-6)

Eskişehir'de 2011 de hizmete giren Özdilek Sanat Merkezi Seramik Atölyesinde üç daimî personel bulunmaktadır. İki ayrı seramik atölyesi bulunan bu merkezde yetişkin, çocuk ve engellilere kurs verilmektedir. Kurs dönemi bittikten sonra açılan sergiler ile kursiyerlerin dönem boyunca ortaya koyduğu çalışmalar sergilenmektedir. Ayrıca Eskişehir Tepebaşı Belediyesine özel hediyeliklerde yapılmaktadır. Eğitmeni Özkan İpekçi'dir.

Çanakkale Belediyesi'nde iki adet seramik atölyesi bulunmaktadır. Şehir merkezinde yer alan Seramik Müzesi'nin içinde bulunan atölyede Burak Çiftçi ve Şerife Biçici hizmet vermekte ve burada Çanakkale Belediyesi'nin özel hediyelikleri üretilmektedir. Özgürlük Parkı içindeki diğer atölyede ise Halk Eğitim Merkezi ve Belediye ile ortaklaşa açılan seramik ve geleneksel torna kursları verilmektedir. Geleneksel torna eğitimini Çanakkale'nin yaşayan son geleneksel torna ustası olan İsmail Bütün vermektedir.

İsimlerine ulaşılabilmiş ancak atölye çalışmaları hakkında bilgi sahibi olamadığımız diğer belediye seramik atölyeleri ise şunlardır: Konya Büyük Şehir Belediyesi Seramik Atölyesi, Konya Selçuklu Belediyesi Seramik Kursu, Malatya Darende Seramik Atölyesi, Düzce Belediyesi Seramik Çini Atölyesi, Eskişehir Sivrihisar Belediyesi Seramik Atölyesi, Didim Belediyesi Seramik Heykel Atölyesi, Kadıköy Belediyesi Suadiye Seramik Atölyesi, Gölcük Belediyesi Çocuk Seramik Atölyesi, Salihli Belediyesi Seramik Atölyesi, İzmir Konak Belediyesi Seramik Atölyesi.

3. ÇANAKKALE KEPEZ BELEDİYESİ BALIK PARK SERAMİK ATÖLYESİ

Mayıs 2012 de kurulan Kepez Balık Park Seramik Atölyesi'nde sadece bir daimî personel bulunmaktadır. Seramik eğitmeni Sultan Sevda Kılıç'dır. Kış döneminde atölyede haftanın üç günü halk eğitim merkezine atölyenin bir bölümü tahsis edilip Halk Eğitim Merkezi eğitmeni tarafından yetişkinlere elle şekillendirme ve dekor teknikleri kursu verilmektedir. Haftanın bir günü ise Kepez Özel Eğitim Merkezinden gelen engelli öğrencilere ve 7-18 yaş arası çocuklara elle şekillendirme ve torna kursları verilmektedir. Ayrıca Kepez Belediyesi'nin özel tasarım hediyelikleri ve satış ofisi için ürünler yapılmaktadır. Belediyenin kreşi ve özel kreşlere ise yazları gelen taleplere göre üç aylık yaz kursu düzenlenmektedir. Bugüne kadar toplamda bin beş yüz doksan kişiye kurs verilmiş olup, on etkinlik, bir çalıştay, on iki sergi düzenlenmiştir. Burada yapılan hiçbir kurstan ücret talep edilmeyip, belediyenin halka hizmeti olarak sunulmuştur.

Balık Park Seramik Atölyesi'nin içinde bulunan elektrikli fırın 1m³ lük hacme sahip ve 1250 °C ısıya ulaşabilmektedir. Ayrıca raku pişirimi için kullanılan başka bir fırın da mevcuttur.

Atölye içinde bir adet çömlekçi tornası ve bir adet pres torna da bulunmaktadır. Sırlama tabancası ile sırlama yapılması amacıyla bir adet kompresör ve çalışma alanında dört tane ahşap masayla bir tane de mermer masa yer almaktadır. Öğrencilerin üç boyutlu çalışmalarında kullanabilmeleri için beş adet tornet demirbaş listesinde mevcuttur. Sırlar için bir değirmen ve karıştırıcı da atölye içinde kullanılan diğer ekipmanlardır. Gelen öğrenci sayısına ve talepte bulunan hediyeleş eşya miktarına göre değışmekle birlikte ortalama haftada yüz kilogram çamur kullanılmaktadır.

Kursiyer satış ofisinde satılan seramik ürünleri ücretleri meclis kararından geçirilerek fiyatlandırılmaktadır. Bu ürünler iki boyutlu formlar (duvar süsleri, magnetler vs.) ve üç boyutlu formlar (kâse, vazo, tabak vs.) adı altında sınıflandırılarak satışa sunulmaktadır.

Resim-3: Kepez Balık Park Seramik Atölyesi Ürünleri Satış Ofisi ve Ürünleri

Kaynak. (Kişisel Arşiv)

Kepez Balık Park Seramik Atölye 'sinde yapılmış etkinlikler tarihsel sıralamaya uygun olarak aşağıda listelenmiştir.

1. Temmuz 2012 Muhammet Onat seramik torna gösterisi

Resim-4: Muhammet Onat ile gösteri sonrası çekilmiş bir fotoğraf

Kaynak. (Kişisel Arşiv)

- 2. Ağustos 2012 Kepez Belediyesi Bahem Kültür Merkezi duvar resmi etkinliğı**
- 3. 2013 Mart Unicelf - Çömü - Kepez Belediyesi ortaklaşa 9-12 yaş seramik kursu**
- 4. 2012 Kepez Belediyesi Seramik Atölyesinde düzenlenen 23 Nisan Seramik etkinliğı**
- 5. 2014 Türkan Saylan Kültür Merkezinde düzenlenen Kadın dayanışma günleri etkinliğı**
- 6. 2015 Halk Evleri - Kepez Belediyesi ortaklaşa düzenlenen 7-16 yaş seramik kursu**

7. 2016 Türkan Saylan Kültür Merkezinde düzenlenen Kadın dayanışma günleri etkinliği

8. 2016 Mayıs Anneler gününde Anne-Çocuk etkinliği

Resim-5: Anne-Çocuk etkinliği sırasında çekilmiş bir fotoğraf

Kaynak. (Kişisel Arşiv)

9. 2016 Tahta Atın Kadınları Dayanışma Günleri 17 Burda avm de etkinlik

10. 2016 Kepez Huzur evi ve Kepez Belediyesi Adile Naşit Kreşi ortaklaşa yapılan 'Dedem, Ninem, Bir de Ben' seramik etkinliği

Resim-6: 'Dedem, Ninem Bir de Ben' seramik etkinliği

Kaynak. (Kişisel Arşiv)

11. 2017 Tahta Atın Kadınları Dayanışma Günleri Troya Park AVMde etkinlik

12. 2018 ÇOMÜ ve Kepez Belediyesi ortaklaşa düzenlenen 'Hislerin Gözü Yoktur' etkinliği

13. 2018 24 Nisan Kepez Belediyesi Adile Naşit Kreş seramik torna etkinliği

Yapılan günlük etkinliklerin yanı sıra atölye 2018 senesinde bir çalışmaya da ev sahipliği yapmıştır. Kepez Belediyesi desteği ve Rating Academy iş birliği ile düzenlenmiş 'Umut' isimli akademik bildirilerin sunulduğu disiplinler arası kongrenin sanat ayağı olarak gerçekleşmiş olan çalıştayın adı yörenin antik adı olan Gyges'ten alınmış ve Gyges Seramik Çalıştayı olarak gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmaya davet edilen sekiz konuk sanatçı çalıştayda şekillendirdikleri eserlerini Kepez Belediyesi'ne bağışlamış ve bu şekilde belediye önemli bir sanat eseri birikimi

oluşturmuştur. Çanakkale'nin henüz sahip olmadığı, ileride kurulabilecek bir plastik sanatlar müzesine de bu vesile ile bir adım atılmıştır. 19-21 Nisan 2018 tarihlerinde düzenlenmiş olan bu çalışmaya katılmış sanatçılar; Kamuran Ak, Kaan Canduran, Metin Ertürk, Mürşit Cemal Özcan, M.Berrin Kayman, M.Fatih Karagül, Tuğrul Selçuk Ve Tuba Korkmaz'dır. (URL-7)

Resim-7: Gyges Seramik Çalıştayı Sanatçıları ve Çalışma Alanı

Kaynak. (Kişisel Arşiv)

4. SONUÇ

Ülkemizde pek de sık rastlanmamakla birlikte belediyelere bağlı seramik atölyeleri bulunmaktadır. Bu atölyelerde seramik çalışmaları ya da halka yönelik kurslar yapılmaktadır. Bu çalışma ile bir belediye seramik atölyesinin yeterlilikleri, hizmetleri ve eksikleri ortaya konmaya çalışılmıştır. Açılan seramik kurslarının halka ve belediyeye katkısı üzerinde durulsa da seramik atölyeleri genellikle mali giderlerinin yüklü olması sebebiyle belediyelerin pek de tercih etmediği bir alandır. Bu nedenle genellikle tam teşkilatlı atölyeler açılmamaktadır. Atölyelerin genel sıkıntısı öncelikle yer ve araç-gereçlerin yeterli olamamasıdır. Seramik atölyelerinde kullanıma elverişli olması için aranan özelliklerden bazıları şöyledir: Giriş katta olmalı ve hem trifaze elektrik hattı hem de standart elektrik tesisatlı olmalıdır. Kaymayan zemine sahip, ızgara gider sistemli, geniş pencereli olmalı ve gün ışığından faydalanılabilmelidir. Havalandırması özel olarak pişirme sırasında ortaya çıkan gaz ve sırlamalarda oluşacak tozlara karşı etkin olmalıdır. Atölye kapısı, araç gereç taşımaya uygun rampaya ve genişliğe sahip olmalıdır. Sırlama ve Fırın Atölyesinin yeri; diğer atölyelerden, yarı mamullerin güvenli ve kolay taşınmasına olanak sağlayacak şekilde belirlenmeli ve iş sağlığı-güvenliğine uygun olmalı, kompresör için de ayrı bir bölme yapılmalıdır. Çelik raflar duvara monteli olmalıdır. Tüm bu özelliklerin yer alacağı doğru ve sağlıklı bir yapı üzerine kurulmuş seramik atölyesi olarak Kepez Balık Park Seramik Atölyesi, belediyelere bağlı olarak kurulabilecek seramik atölyelerine iyi bir örnek teşkil etmektedir. Tüm bu özellikleriyle Kepez Belediyesi'ne bağlı olarak kurulmuş olan Balık Park Seramik Atölyesi bu çalışmanın ana konusu olmuştur.

KAYNAKÇA

- URL-1: <http://www.tbb.gov.tr/belediyelerimiz/istatistikler/genel-istatistikler/>
(Erişim Tarihi:28.12.2018)
- URL-2: <http://www.nilufer.bel.tr/haber-3044-ogrenciler> (Erişim Tarihi:01.05.2019)
- URL-3: <https://www.pendik.bel.tr/kurs/detay/cocuk-seramik-atolyesi>
(Erişim tarihi: 3.01.2019)
- URL-4: <https://www.pendik.bel.tr/kurs/detay/cocuk-seramik-atolyesi>
(Erişim Tarihi: 05.01.2019)
- URL-5: <http://www.kanalben.com/guncel/seferihisar-cocuk-belediyesi-buyuyor-h504280.html>
(Erişim Tarihi: 28.12.2018)
- URL-6: <https://www.burduryenigun.com/burdurda-seramik-kulturu-yasatiliyor/>
(Erişim Tarihi:03.01.2019)
- URL-7: <https://www.ratingacademy.com.tr/umut/gyges-seramik-calistayi/>
(Erişim Tarihi: 04.01.2019)